

УДК 378.147.88

Стахова І.А. Веб-квест як інноваційний засіб формування природничої компетентності майбутнього вчителя початкової школи / І.А. Стахова // Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень : зб. наук. пр. – Вип. 7(10) / редкол.: Р.С. Гуревич (голова) [та ін.]; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2017. – С. 46-50.

Автор

Стахова І.А.
Стахова І.А.
Stakhova I.A.

Назва

Веб-квест як інноваційний засіб формування природничої компетентності майбутнього вчителя початкової школи.

Веб-квест как инновационное средство формирования естественной компетентности будущего учителя начальной школы.

Web quest as an innovative means for forming the natural competence of a future primary school teacher.

Анотації

У статті розкрито ефективний вплив ІКТ-технологій на освітній процес вищого навчального закладу. Нами визначено суть та значення Веб-квесту в процесі формування природничої компетентності майбутнього вчителя початкових класів. Наведено приклад особисто розробленого Веб-квесту «Незвичайний світ природи».

В статье раскрыто эффективное воздействие ИКТ-технологий на образовательный процесс вуза. Нами определены суть и значение Веб-квеста в процессе формирования естественной компетентности будущего учителя начальных классов. Приведен пример лично разработанного веб-квеста «Необычный мир природы».

The article reveals the effective influence of ICT technologies on the educational process of a higher educational establishment. We define the essence and meaning of the Web-quest in the process of forming the natural competence of the future teacher of elementary school. An example of a personally developed Web-quest "Unusual World of Nature" is given.

Ключові слова:

Компетентність, природнича компетентність, інформатизація суспільства, ІКТ-технології, Веб-квест.

Компетентность, естественная компетентность, информатизация общества, ИКТ-технологии, Веб-квест.

Competence, natural competence, informatization of society, ICT-technologies, Web-quest.

Постановка проблеми. Інформатизація українського суспільства є важливим кроком нашої держави на шляху євроінтеграційного процесу. Активно використовуються інформаційно-комунікаційні технології у сфері вищої освіти, вони спрямовані на удосконалення змісту навчально-виховного процесу, організації самостійної роботи майбутніх учителів. Впровадження комп'ютерних засобів навчання у вищому навчальному закладі сприяє вирішенню проблем освіти з урахуванням світових вимог. На сучасному етапі розвитку освіти у навчальний процес активно впроваджується така форма роботи як Веб-квест, який спрямований на формування компетентного педагога. Природнича компетентність є однією з ключових для вчителя початкових класів, вона забезпечує творче застосування набутих знань, умінь, навичок у практичній діяльності, формуванню ціннісних природничих орієнтацій, розвитку екологічного мислення. Під час проходження Веб-квесту майбутній педагог має можливість бути в епіцентрі глобальних екологічних проблем нашої держави та планети в цілому; «відвідувати» віртуальні ботанічні сади, краєзнавчі музеї, галереї; робити власні відео, аудіо, фото колекції для майбутньої діяльності у початковій школі.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема формування компетентного педагога займалися Б.Гершунський, Р.Гуревич, А.Вербицький, І.Зимняя, Н.Кузьміна, А.Маркова, О.Овчарук, О.Пометун, О.Савченко, Г.Тарасенко, А.Хуторський. Безпосередньо питанню формування природничої компетентності майбутнього вчителя початкових класів присвячено роботи Н.Бібік, Т.Байбари, О.Біди, Г.Білецької, А.Бродовської, М.Галатюка, Ю.Лінника, Л.Нарочної, С.Науменка, М.Коновальчук та ін. Сутність і умови формування екологічного світогляду майбутніх учителів досліджували Г.Білявський, О.Грошовенко, І.Костицький, Н.Лисенко, Л.Лук'янова, Г.Пустовіт, Л.Присяжнюк, Г.Тарасенко. Дослідженням інформатизації вищої освіти як важливого засобу формування компетентного педагога займалися В.Биков,

Я.Булахова, О.Бондаренко, Р.Гуревич, В.Заболотний, М.Кадемія, Г.Козлакова, О.Міщенко, О.Пінчук, І.Ставицька, О.Шестопад та інші. Проблемам розробки Веб-квестів присвятили свої роботи Д.Додж, Т. Марч, М. Андрєєва, О. Гапєєва, М. Гриневич, Г. Шаматонова, В. Шмідт. Впровадженням Веб-квестів у навчальний процес майбутніх вчителів початкових класів займалися В.Бойчук, Г.Гордійчук, Г.Гуревич, М.Кадемія, А.Кобися, В.Кобися, Л.Коношевський, І.Шахіна.

Мета статті: довести ефективність використання Веб-квестів у процесі формування природничої компетентності майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Інтенсивний розвиток вищої освіти вимагає пошуку ефективних засобів для формування компетентного педагога. О.Овчарук вважає, що компетентність – це інтегрована характеристика якості особистості, сформована через досвід, знання, вміння, ставлення, поведінкові реакції [4, с.93]. Г. Тарасенко глибше розглядає компетентність та трактує її як особистісне утворення, яке проявляється в процесі засвоєння знань, вмінь, навичок, способів діяльності, прояву власного досвіду в нестандартних ситуаціях з метою розв’язання певних життєво важливих проблем [8, с.17]. Дослідниця переконана, що аксіологічний потенціал особистості є ключовим в її професійному зростанні. Ціннісні установки визначають пріоритетність напрямів педагогічної діяльності майбутнього вчителя, впливають на його соціальну активність, творчу самореалізацію та формування ключових компетентностей [7, с.33]. Р.Гуревич у своїх наукових дослідженнях підкреслює, що компетентність майбутнього педагога є комплексною характеристикою здатності кваліфіковано вирішувати питання сфери власної професійної діяльності, володіти професійними знаннями, вміннями та навичками, розв’язувати різні проблемні ситуації. Важливим є той факт, що кожний майбутній педагог має усвідомити, що його діяльність потребує безперервного вдосконалення, розширення власного професіоналізму [2, с.70].

Однією з ключових компетентностей майбутнього вчителя початкової школи є природнича компетентність. Л.Присяжнюк та П.Сарафінюк переконані, що у природничо компетентних майбутніх педагогів має бути

наявна система сформованих природничих понять, уявлень, про різноманітність об'єктів живої і неживої природи, причинність природних явищ, взаємозв'язки, закони і закономірності, що існують в природному довкіллі, вони мають вміння грамотно організовувати процес вивчення природознавства в реальній площині, задовольняти природничу цікавість дітей, відповідаючи на їх чисельні запитання [5, с.4]. У своїх дослідженнях Г.Білецька обґрунтовує природничу компетентність як цілісну систему, що охоплює знання, вміння, навички й ціннісні ставлення до природи, які формуються під час вивчення предметів природничого циклу, рівень засвоєння яких дозволить адекватно діяти в певних навчальних і життєвих ситуаціях [1, с.33]. Ми узагальнюємо дослідження науковців та стверджуємо, що природнича компетентність майбутнього вчителя проявляється у набутому ним досвіді використання знань, умінь, ставлень та оцінних суджень до предметів та явищ природного довкілля у педагогічній діяльності.

Активне використання ІКТ-технологій сприяє формуванню природничої компетентності майбутнього педагога початкової школи, адже дозволяє завжди знаходити необхідну інформацію для підготовки до занять (пошукувачі Google, Opera, Yandex, Yahoo); розробці мультимедійних презентацій (Power Point), використання відео матеріалів до власних уроків природознавства (You tube); бути в курсі екологічних акцій, що відбуваються у місті та країні; створювати власні природоохоронні блоги та сайти. Веб-квести поєднують у собі пошук та аналіз інформації, створення продуктів творчої діяльності за допомогою Інтернет ресурсів. Тому, на нашу думку, вони можуть сприяти формуванню природничої компетентності майбутніх учителів початкових класів.

М.Кадемія, досліджуючи особливості впровадження веб-квестів у навчальний процес ВНЗ, стверджує, що основою веб-квестів є проектна технологія, що орієнтована на самостійну діяльність студентів – індивідуальну, парну, групову, котра здійснюється за певний проміжок часу. Цей метод органічно сполучається з груповим підходом до навчання (cooperative learning). Проектна діяльність найбільш ефективна, якщо її вдається пов'язати з програмним матеріалом, значно розширюючи і поглиблюючи знання студентів у

процесі роботи над проектом. Майбутні вчителі зайняті тим, як розв'язати проблему, знайти переконливі аргументи, що доводять правильність обраного шляху. Веб-квест повинен мати: чіткий вступ, в якому описані головні ролі учасників, або сценарій квеста, попередній план роботи, огляд усього квеста; центральне завдання, над яким мають працювати студенти; чітко визначений підсумковий результат самостійної роботи; список інформаційних ресурсів; опис процедури роботи, яку необхідно виконати майбутнім учителям початкових класів у процесі самостійного виконання завдання; керівництво до дій, яке може бути представлене у вигляді направляючих запитань, організуючих навчальну роботу, пов'язаних із визначенням тимчасових рамок, загальною концепцією, рекомендаціями з використання електронних джерел; висновок, в якому підсумовується досвід, одержаний студентами в процесі роботи над веб-квестом [3].

Проходити веб-квест майбутні педагоги можуть під час аудиторних занять та в позааудиторний час (самостійна робота, домашнє завдання, підготовка до олімпіад, творча робота), збираючи та аналізуючи найбільш значиму інформацію. Зазвичай, веб-квест включає в себе такі компоненти: головна сторінка (мета квесту), завдання (перелік завдань для студентів), ролі (назва групи, в якій працюватиме майбутній педагог та конкретні завдання для нього), посилання (електронні адреси, працюючи з якими студент зможе виконати поставлені перед ним завдання). Майбутні вчителі можуть представляти результати роботи над Веб-квестом у вигляді Веб-сайту, html-сторінки, презентації Power-Point, буклету, анімації, постера або фоторепортажу.

Нами був розроблений веб-квест «Незвичайний світ природи» (<https://sites.google.com/site/nejmovimijsvitprirodi>) адресований студентам 3 курсу спеціальності «Початкова освіта», метою якого було формувати природничу компетентність майбутніх учителів: поглибити знання про природу рідного краю; розвивати дослідницькі вміння та навички, екологічну культуру мислення; виховувати ціннісне ставлення до природи.

Рис.1. Головна сторінка Веб-квесту

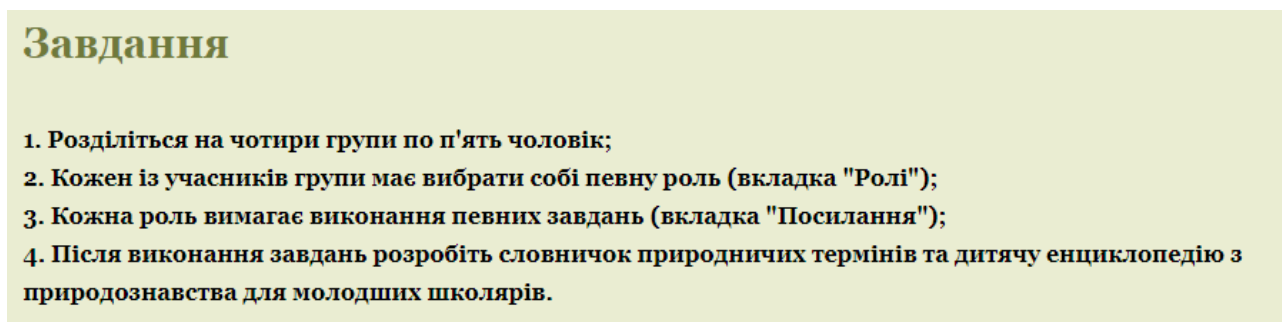

Рис.2. Сторінка «Завдання»

Рис. 3. Сторінка «Ролі»

Посилання

Для науковців

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%Bo>
<https://olympica.com.ua/651447-nezhiva-priroda-ce-shho-take.html>
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%Bo>

Для дослідників

https://www.youtube.com/watch?v=hjVs-hrX_Fc
<https://www.youtube.com/watch?v=DM4CCuFLNe8>
<http://subject.com.ua/lesson/nature/1klas/8.html>
<http://ukped.com/statti/teorija-navchannja/5856-vykorystannja-doslidu-na-urokakh-prirodoznavstva.html>

Для митців

<http://dovidka.biz.ua/virshi-pro-prirodu-dlya-ditey>
<http://poeziya-ukrainy.com.ua/taq/virshi-pro-prirodu/>
<http://www.ukrlib.com.ua/pub/article.php?articleid=294>
http://svatovo.ws/verses_nature.html
<http://krasotkina.com/%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96%>

Для фотографів

https://www.google.com.ua/search?rlz=1C1GKLA_enUA738UA761&biw=1024&bih=494&tbm=isch&sa=1&ei=uzj5WZ-
https://www.google.com.ua/search?rlz=1C1GKLA_enUA738UA761&biw
https://www.google.com.ua/search?rlz=1C1GKLA_enUA738UA761&biw=1024&bih=494&tbm=isch&sa=1&ei=WH35WZWBEI-SkuXivAY&q=
https://www.google.com.ua/search?rlz=1C1GKLA_enUA738UA761&biw=1024&bih=494&tbm=isch&sa=1&ei=in35WaOKHYLUsAeuLrQCO&q=нежива+природа+вікіпедія&oeq=нежива+прир&q=

Для адміністраторів

<http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/4815/1/%D0%A1%D0%9B%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%98%D0%9A%2016.pdf>
<http://ocinochki.com.ua/12-%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%85>

Рис. 4. Сторінка «Посилання»

Після проходження веб-квесту, ми провели анкетування серед студентів та з'ясували, що їм імпонує така форма роботи як Веб-квест; вони дізналися більше про природу України (різноманітність рослинного та тваринного світу лісів, полів, степів України; особливості життєдіяльності підводних жителів озер, річок, морів); зробили власну колекцію репродуктивних та творчих дослідів з природознавства; підбрали твори мистецтва (поетичні, образотворчі, музичні), зробили власну фотоколекцію природи рідного краю для ефективного вивчення природознавства з молодшими школярами; навчилися самостійно аналізувати інформацію та укомплектовувати дитячі словнички та енциклопедії з природознавства. Працюючи над веб-квестом майбутні вчителі, не тільки накопичили необхідні знання, вони почали більш емпатійно ставитися до природи, розуміти її як живий організм, до якого треба ставитися з повагою. Студенти зацікавилися процесом створення Веб-квестів та виявили бажання створити власний квест з природознавства для молодших школярів. Таким чином, результати дослідження свідчать про ефективність використання Веб-квестів у процесі формування природничої компетентності майбутніх учителів початкових класів.

Висновки. Отже, на сучасному етапі євроінтеграційної політики нашої держави важливого значення набуває процес формування природничої

компетентності майбутнього вчителя початкової школи. Природничу компетентність – це здатність учителя творчо застосовувати знання, уміння, навички з природничих дисциплін у педагогічній діяльності; педагог зі сформованою природничою компетентністю має розширену екологічну свідомість, здатен формувати природничі цінності, ідеали у молодших школярів. Інформатизація суспільства активно впливає на процес формування природничої компетентності майбутнього вчителя. Веб-квест – це проект, який дає можливість студентам ефективно використовувати інформацію, знайдену в Інтернеті. Веб-квест з природознавства – це сайт в Інтернеті, який містить комплекс завдань з природничих дисциплін для студентів, виконуючи які вони здобувають необхідні знання, вміння, навички для успішної педагогічної діяльності, розвивають екологічну культуру мислення та емпатійне ставлення до природи.

Література:

1. Білецька Г.А. Природничо-наукова компетентність у структурі професійної компетентності фахівця-еколога / Г. А. Білецька, В. В. Басіста // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Методика навчання природничих дисциплін у вищій та середній школі», м. Полтава, 29-30 травня 2013 р. / за заг. ред. проф. М. В. Гриньової. – Полтава, 2013. – С. 33-35.
2. [Гуревич Р.](#) Професійна компетентність майбутнього педагога: як її формувати? / Р.Гуревич, М.Кадемія // [Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки.](#) – 2012. – Вип. 10. – С. 66-70.
3. Кадемія. М. Сутність і зміст технології Веб-квест // [Електронний ресурс] / Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%D0%B0/Downloads/Sitimn_2012_29_70.pdf
4. Овчарук О.В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / О.В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Під заг.ред.О.В.Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
5. Основи природознавства : навчальний посібник для студентів спеціальності Дошкільна освіта / авт.-упор. П.В. Сарафенюк, Л.А. Присяжнюк, Вінницький

державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця : Документ Принт, 2016. – С.7-8.

6. Стахова І.А. Творчий розвиток учителя початкових класів засобами використання соціальних Інтернет-мереж / І.А. Стахова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології №9 (43), 2014 : наук.журнал / голов.ред. А.А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. – С. 161-167.

7. Тарасенко, Г. С. Виховний потенціал учителя в контексті його професійної культури / Г.С. Тарасенко // Рідна мова : освітній кварталник Українського вчительського товариства у Польщі. – 2012. – № 17. – С. 34-43.

8. Тарасенко Г.С. Компетентнісний підхід – сучасний вибір початкової освіти / Г.С. Тарасенко // Творча скарбничка : книга для вчителя початкових класів. Науково-практична серія. Випуск №1 (11) / Г.С. Тарасенко, Г.А.Іваниця. – Вінниця: КВНЗ «ВАНО», Відділ інформаційних технологій та видавничої діяльності, 2016. – 76с.